

■ SOCIETAD RETORUMANTSCHA

L'Institut dal DRG presta lavur renconuschida

(anr/gc) En il decurs da la primavaira salva la Societad Retorumantscha (SRR) sia radunanza generala sut il presidi da Cristian Collenberg. Uschia èsi era stà il venderdi passà a Cuira e cun buna preschientscha. Introducì ha il parsura cun duas remartgas criticas pertutgant eveniments e fatgs dals davos dis: Durant la construcziun dal nov tunnel da transit al Gottard gist avert haja la Val Tujetsch profità fitg e saja era stada pertutgada. L'impressiunant film da *Gieri Venzin* surlonder a la TV haja mussà che la finala saja be restà la digren da la populaiziun. – Da la Surselva Romontscha, ed en spezial dals idiomists, vess ins spetgà ina resoluziun concernent il rumantsch grischun pli averta e sabia.

En pietad e grond respect èn ins sa regurdà dal defunct Gion Deplazes. El ha gronds merits per la SRR ch'el ha presidià durant plirs onns e vegnì nominà president d'onur.

Sa deditgà fitg a la lavur primara

L'onn 2015 ha l'Institut dal DRG (Dicziunari Rumantsch Grischun) pudì sa deditgar intensivamain a sia lavur primara: La redacziun dal DRG. Quel cumpiglia dentant 13 toms e s'avanza vers il 14. Publità è vegnì il fascichel dubel 182/183 (cul bustab M). I a fin è era l'endataziun dal questiuari Melcher/Pult en la banca da datas ed integrà en la fototeca electronica èn diversas collecziuns vegnidas. La suprastanza è era s'occupada da la dumonda da digitalisar il DRG e metter quel cun il temp entiramain online. – Sper il DRG vegnan era las «Annalas» edidas da l'Institut dal DRG. Per 2015 èsi stà il 128. numer e per l'emprima giada en in layout

Pleds pli spezials che la linguista ha chattà en ils SMS ladins: «Giodaholic», «Schleimerun» u er «far il torkeln».

KEYSTONE

regiuvinà. Per la suprastanza èsi ina gronda satisfacziun che l'Institut dal DRG gauda in bun num. Quai demussian las numerusas visitas d'ordaifer che sa laschian infurmar ed introducir. – A Tavau han ins pudì sa preschentar l'onn passà en il rom dal Festival per ciencias, stà organisà da l'Academia Raetica. Sin givisch da la Assus (Academia svizra da ciencias umanas e socialas) è vegnì fatg

in'analisa davart il material deponì en l'Institut e proponì pliras mesiras da segirezza cunter fieu ed infracziuns. Quellas èn vegnidas realisadas cun sustegn da l'Assus.

Preschentà in bun quint

Il cassier, *Roman Sgier*, Cuira, ha preschentà e commentà extendidamain il quint da la SRR per 2015. Quel serra –

tar entradas e sortidas totalas dad 1,3 milliuns – cun ina pitschna perdita dad insatge sur 5000 francs. Las entradas principalas, sur in milliun, derivan da la Assus (confederaziun) e dal chantun Grischun 125 000 francs. Il post grond tar las expensas èn las pajas al personal cun pli che 900 000 francs. – Il preventiv per quest onn sa mova en la medema rama e dimensiun da l'onn precedent.

Il stab da redacziun – sut il charedacur *Carli Tomaschett* – cumpigliava 2014 dudesch persunas en piazza permanenta.

Contact linguistic en SMS ladins

Igl è usità ch'i dat tar l'inscunter annual da la SRR a la fin in referat. Quest onn ha *Annetta Zini*, da Strada, assistenta scientifica al DRG, relatà davart ils resultats da sia lavur da master, fatga a l'Universitad da Friburg sut l'egida da *Georges Darms*. Ella dilucidescha «Fenomens da contact linguistic en SMS ladins» (valler e puter) ed ha prendì sut la lupa 527 SMS ladins (or da pli che 1000 SMS rumantschs).

La referenta è vegnida a la conclusiun che sche pledaders d'ina tscherta grupp linguistica dovrian il medem mument plirs linguatgs, u varietads, effectueschia quai era midadas en ils systems linguistics pertutgads. Sut contact linguistic chapeschian ins l'influenzaziun viceversa da dus u plirs linguatgs. Tals contacts linguistics sajan essenzialmain in resultat da plurilinguitad.

Tar l'emprima categoria dad SMS èsi i per plets emprestads. Persuenter ha la referenta cità exempels cun blers elements tudestgs, ma er englais. En ina segunda part è vegnì allegà il caracter da l'emprestà sco: «hoz saira, co hast?, fini giò, fer cun» etc. Menziunada è vegnida la part emprestada cun plets sco: «checkà, Entspannung totala, han fat mit» etc. Il pli savens vegn maschadà il tudestg da standard svizzer e l'englais.

L'interess dal public è stà grond ed ha effectuà ina discussiun cun pliras dumondas, constataziuns e conclusiuns.